

SPRAWOZDANIE Z PRAC KSIĄŻNICY CIESZYŃSKIEJ W 2001 r.

1. Prace organizacyjne

- 1.1 Organizacja posiedzenia Rady Programowej.
- 1.2 Współpraca z Wydziałem Inwestycji Miejskich UM w Cieszynie w zakresie nadzoru nad likwidacją usterek w nowej siedzibie Książnicy Cieszyńskiej i wdrożeniem obiektu do eksploatacji.
- 1.3 Przemieszczenia zbiorów i wyposażenia wewnątrz nowej siedziby Książnicy Cieszyńskiej, związane z oddaniem do użytku jej drugiej części oraz zmianą lokalizacji magazynu przeznaczanego dla cieszyńskiego Oddziału Archiwum Państwowego w Katowicach.
- 1.4 Przeprowadzka księgozbioru ks. Leopolda J. Szersznika, pracowni konserwatorskich oraz administracji z dotychczasowej siedziby przy ul. Przykopa 14 do nowej siedziby przy ul. Menniczej 46.
- 1.5 Realizacja zamówień inwestycyjnych na:
 - 1.5.1 dostawę butli z CO₂ i uruchomienie systemu gaśniczego,
 - 1.5.2 dostawę i montaż regałów kompaktowych,
 - 1.5.3 konserwację regałów z biblioteki Leopolda J. Szersznika,
 - 1.5.4 dostawę i montaż elektronicznego systemu ochrony zbiorów (telewizja dozorowa, kontrola dostępu i system wizualizacji sygnałów o zagrożeniu).
- 1.6 Prowadzenie spraw związanych z wynajęciem pomieszczeń w nowej siedzibie Archiwum Państwowemu w Katowicach oraz próbą (nieudaną) wynajęcia pomieszczeń w celach komercyjnych.
- 1.7 Kontynuowanie prac nad przygotowaniem długofalowego programu konserwacji zbiorów.
- 1.8 Aktualizacja i wdrożenie instrukcji ochrony majątku Książnicy Cieszyńskiej w związku z zakończeniem procesu zagospodarowywania nowej siedziby i jej wyposażeniem w dodatkowe elektroniczne systemy ochrony.
- 1.9 Wprowadzenie zmian w statucie w związku z zaliczeniem Książnicy do bibliotek naukowych.
- 1.10 Pozyskiwanie i obsługa dotacji ze źródeł pozabudżetowych (zał. nr 1).

2. Bieżące prace bibliotekarskie

- 2.1. Prace organizacyjne i programowe:
 - 2.1.1. Przygotowanie procedur drukowania księgi inwentarzowej starych druków.
 - 2.1.2. Opracowanie szczegółowych zasad ewidencji i katalogowania czasopism starodrukowych.
 - 2.1.3. Opracowania zasad stosowania hasła ujednoliconego „Biblia”.
- 2.2. Prace związane z gromadzeniem (śledzenie rynku wydawniczego i księgarskiego, utrzymywanie kontaktu z wydawnictwami i redakcjami, dokonywanie zakupów, przyjmowanie darów, prowadzenie wymiany, prenumerata, akcesja), inwentaryzowaniem i opracowywaniem nabytków (statystyka – zał. nr 2).
- 2.3. Prowadzenie wszystkich właściwych katalogów i kartotek manualnych.
- 2.4. Prowadzenie ewidencji i obrotu drukami zbędnymi.
- 2.5. Obsługa czytelnicy ogólnej i zbiorów specjalnych oraz prowadzenie wypożyczalni międzybibliotecznej (statystyka – zał. nr 3)
- 2.6. Upowszechnianie informacji o zbiorach i usługach bibliotecznych oferowanych przez Książnicę.

3. Porządkowanie, ewidencja i opracowanie starego zasobu

- 3.1. zespół druków zwartych nabytych w okresie istnienia Oddziału Zabytkowego BŚ i BM (kontynuacja retrokonwersji katalogu połączonej z opracowaniem przedmiotowym),
- 3.2. druki zwarte nowe z tzw. księgozbioru pomuzealnego i Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (opracowanie komputerowe na poziomie rejestracyjnym - kontynuacja prac rozpoczętych w 1998 r.),
- 3.3. czasopisma (kompletowanie poszczególnych tytułów, ubytkowanie z inwentarza KN, całościowe opracowanie),
- 3.4. stare druki z księgozbioru Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (zakończenie procesu katalogowania w 2 stopniu szczegółowości),
- 3.5. stare druki z księgozbioru Józefa I. Kraszewskiego (rozpoczęcie procesu katalogowania w 2 stopniu szczegółowości),
- 3.6. stare druki z księgozbioru pomuzealnego (zakończenie procesu katalogowania i inwentaryzacji).

4. Ochrona i konserwacja zbiorów

- 4.1. Kontrola warunków klimatycznych w pomieszczeniach magazynowych, a także stanu zbiorów pod względem biologicznym, mikrobiologicznym, chemicznym i technicznym oraz podejmowanie czynności przeciwdziałających zagrożeniom.
- 4.2. Opracowanie perspektywnego programu prac konserwatorskich zespołów Archiwalia PTL i Teki Regera.
- 4.3. Kontynuowanie procesu konserwacji zespołu archiwaliów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego (zakończono konserwację wiązki nr 1 i rozpoczęto prace nad wiązką nr 13).
- 4.4. Kontynuowanie procesu konserwacji 4 starych druków i 1 oprawnego rękopisu (zakończenie w 2002 r.)
- 4.5. Konserwacja introligatorska 164 książek XIX i XX – wiecznych oraz wykonanie 9 opraw kartonowych i 38 sztuk galanterii introligatorskiej (teczki, futerały, pudełka etc.).
- 4.6. Wykonano rysunkową dokumentację znaków wodnych (80 jedn.) występujących w zespole APTL oraz dokumentację fotograficzną 90 pieczęci lakowych.
- 4.7. Wykonywanie reprodukcji fotograficznych na zamówienie czytelników oraz na potrzeby dokumentacji konserwatorskiej oraz do celów ekspozycyjnych i edytorskich.
- 4.8. Przeprowadzanie dezynsekcji kilkuset wybranych książek i rękopisów (11 wsadów) oraz wykonanie dwóch odpłatnych dezynfekcji.

5. Działalność dokumentacyjna i bibliograficzna

- 5.1. Prowadzenie komputerowej kartoteki regionalnej.
- 5.2. Prowadzenie bieżącej bibliografii Książnicy Cieszyńskiej (– zał. nr 4).
- 5.3. Zakończenie procesu opracowywania bibliografii publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego za lata 1997 – 1999 i przygotowanie jej publikacji (redakcja i skład)
- 5.4. Gromadzenie materiałów do kolejnych roczników ww. bibliografii.

6. Działalność kulturalno – oświatowa, naukowa i wydawnicza

- 6.1. Zorganizowanie wystaw (frekwencja – zał. nr 3):
 - 6.1.1. »*Chociażbyś przeszedł cały świat, nie znajdziesz piękniejszego...* « *Śląsk Cieszyński we współczesnej ikonografii* (styczeń – marzec),
 - 6.1.2. „*Duchowe źródła kultury cieszyńskiej*” (marzec – sierpień),
 - 6.1.3. »*Znów minie wiek...*« *Polska literatura na Śląsku Cieszyńskim w latach 1920 – 2001* (wrzesień – grudzień)
 - 6.1.4. *Cena naszej wolności. Polska w latach 1980 – 1989* (grudzień – luty 2002)
 - 6.1.5. Udział w przygotowaniu wystaw poświęconych 100 – leciu Domu Narodowego (organizator – COK) oraz Franciszkowi Michejdzie (Parafia Ewangelicko – Augsburgska w Katowicach).

- 6.2. Udział w Świącie Trzech Braci (cykl prezentacji i wykładów pod hasłem „*Tajemnice Książnicy Cieszyńskiej*”).
- 6.3. Przeprowadzenie cyklu imprez (prezentacje, warsztaty, konkurs, spotkanie autorskie) pt. „*Papierowe skarby z cieszyńskiej trówy*” w ramach projektu „*Skarby z cieszyńskiej trówy*”, realizowanego przez Wydział Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej UM w Cieszynie.
- 6.4. Zorganizowanie cyklu seminariów pt.: *Szukamy swoich korzeni, czyli warsztat cieszyńskiego historyka regionalisty*.
- 6.5. Realizacja programu „*PRL po cieszyńsku*” (konkurs na wspomnienia, wystawa).
- 6.6. Prowadzenie pokazów i wykładów poświęconych kulturze piśmienniczej dla młodzieży szkolnej.
- 6.7. Rozpoczęcie przygotowań do realizacji projektu: „*Bibliografia, wystawa i targi książki cieszyńskiej*” (zlecenie opracowania bibliografii i zebranie ankiet od wydawców regionalnych).
- 6.8. Rozpoczęcie przygotowań do edycji materiałów poświęconych nowej siedzibie Książnicy Cieszyńskiej (przygotowanie opracowania historycznego poświęconego mennicy oraz materiału ilustracyjnego).
- 6.9. Opracowanie i edycja katalogu wystawy „*Duchowe źródła kultury cieszyńskiej*”.
- 6.10. Edycja materiałów z konferencji pt. „*Książka – biblioteka – szkoła w kulturze Śląska Cieszyńskiego*”.
- 6.11. Udział w konferencji naukowej pt.: „*Środowisko lekarskie Śląska Cieszyńskiego w XIX i XX w.*”, zorganizowanej przez Instytut Historii PAN w Warszawie (2 referaty).
- 6.12. Udział w konferencji poświęconej dziejom książki polskiej na Śląsku Cieszyńskim, zorganizowanej przez Sekcję Historii Regionu PZKO w Karwinie (referat).
- 6.13. Udział w pracach Komisji Bibliografii Regionalnej Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
- 6.14. Udział w Pracach Społecznego Komitetu Budowy Pomnika ks. Leopolda J. Szersznika.

Komentarz

Najpoważniejszym zadaniem, przed jakim Książnica Cieszyńska stanęła w 2001 r. było zagospodarowanie jej nowej siedziby, z czym wiązała się nie tylko konieczność przemieszczenia znacznej części zbiorów i wyposażenia, ale także potrzeba pozyskania funduszy na zakup regałów kompaktowych, konserwację regałów szersznikowskich oraz dostawę elektronicznych systemów ochrony, a następnie - realizacji owych przedsięwzięć. Również wdrażanie nowego obiektu do eksploatacji przyniosło z sobą wiele problemów, związanych z koniecznością usuwania usterek pokrycia dachowego, stolarki okiennej, instalacji elektrycznej, a przede wszystkim – systemu centralnej klimatyzacji. Niezwykle absorbujące okazało się też wdrażanie procedur ochrony zbiorów Książnicy, dostosowanych do nowych warunków lokalowych i zmienionych wymagań prawnych.

Realizując wszystkie powyższe zadania, Książnica równolegle prowadziła normalną działalność merytoryczną, w niczym nie ograniczając dostępu do swoich zbiorów i usług. Przeciwnie, nowa siedziba umożliwiła jej rozszerzenie oferty skierowanej do publiczności zainteresowanej kulturą książki. Poza czterema wystawami, w 2001 r. w Książnicy odbyło się szereg pokazów, wykładów i imprez o charakterze seminaryjnym czy warsztatowym. Spośród nich największą popularnością cieszyły się adresowane do młodzieży lekcje biblioteczne. Stwarzana za ich pośrednictwem możliwość niemal bezpośredniego kontaktu z dawną książką, zaowocowała liczbą ponad 2 200 uczniów, którzy w tego typu prezentacjach wzięli udział. Niestety, popularność lekcji bibliotecznych negatywnie odbiła się na zainteresowaniu wystawami, które w latach poprzednich szczególnie chętnie odwiedzane były przez grupy szkolne, a które ze względu na brak odpowiedniego sprzętu ekspozycyjnego oraz problemy związane z nadmiernym zawilgoceniem sal ekspozycyjnych, w 2001 r. nadal organizowano w pomieszczeniach zastępczych i

przy użyciu różnego typu wypożyczonych gablot, co dodatkowo obniżało ich atrakcyjność. W 2001 r. po raz kolejny wzrosła też liczba czytelników korzystających ze zbiorów Książnicy, do czego drogę otwarło nie tylko ich długo oczekiwane skomasowanie, ale także wydłużenie czasu pracy czytelników, która już od 2000 r. otwarta jest również w soboty, a w dni powszednie do godz. 18.00. W minionym roku odnotowano też wyraźny wzrost liczby materiałów udostępnianych za pośrednictwem wypożyczalni międzybibliotecznej, w czym widzieć można konsekwencję zwiększającego się w ostatnim okresie zainteresowania internetowymi katalogami Książnicy. Do ważniejszych osiągnięć biblioteki w sferze popularyzacji zbiorów i wiedzy o cieszyńskiej kulturze piśmienniczej zaliczyć należy publikację katalogu wystawy pt.: „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej” oraz edycję obszernego, liczącego 400 stron tomu materiałów z konferencji pt.: „Książka – biblioteka – szkoła w kulturze Śląska Cieszyńskiego”. W tym kontekście warto przypomnieć, że w 2001 r. Książnica Cieszyńska została formalnie zaliczona do bibliotek naukowych, co podnosząc rangę placówki, stanowi zarazem wyraz uznania dla jej dotychczasowego dorobku naukowego.

W minionym roku wyraźnie zauważalny stał się wzrost liczby przekazywanych bibliotece darów książkowych, co wiązać należy z wprowadzeniem się Książnicy do nowej siedziby, która w ocenie ofiarodawców stanowi gwarancję, iż przekazane przez nich zbiory będą należycie przechowywane i wykorzystywane. Przy ograniczonych środkach, jakie biblioteka jest w stanie przeznaczać na uzupełnianie zbiorów, zjawisko to uznać wypada za bardzo korzystne. Niestety, niesie ono z sobą także negatywne konsekwencje. Szczerpłość personelu, którego liczba - mimo ciągle rosnącego zakresu obowiązków - nie uległa zwiększeniu od 1995 r., nie pozwala na dalszą intensyfikację prac ściśle bibliotecznych, w efekcie czego konieczność ewidencji i opracowywania większej liczby nabytków skutkuje spadkiem tempa ewidencji i opracowania starego zasobu. Mimo to również w tej sferze osiągnięto w 2001 r. znaczny postęp, a mianowicie zakończono trwający od kilku lat proces katalogowania i inwentaryzowania starych druków z zespołu pomuzealnego, który nie był dotąd wyposażony w żadne inwentarze ani katalogi.

Załączniki:

- 1. Dotacje pozabudżetowe i dochody własne Książnicy Cieszyńskiej w 2001 r.*
- 2. Statystyka wpływów oraz prac katalogowych i ewidencyjnych.*
- 3. Statystyka dotycząca korzystania ze zbiorów Książnicy i udziału w organizowanych przez nią imprezach.*
- 4. Bibliografia Książnicy Cieszyńskiej za 2001 r.*

Cieszyn 11 lutego 2002

DOTACJE POZABUDŻETOWE W 2001 r.

Pochodzenie	Wysokość	Przeznaczenie
Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej	141 999, 29 zł	Dostawa i montaż systemów kontroli dostępu, telewizji dozorowej i wizualizacji zagrożeń (koszty pokryte z pominięciem budżetu Książnicy, bezpośrednio z konta FNP)
Fundacja Współpracy Polsko - Niemieckiej	77 900 zł	Dostawa i montaż regałów kompaktowych (kwota dotacji zwolniona była z podatku VAT, co przy realizacji zamówienia pozwoliło na zaoszczędzenie 17 138 zł)
Bank PKO BP Oddział w Cieszynie	5 000 zł	Konserwacja regałów z biblioteki Leopolda J. Szersznika
Fundacja im. Stefana Batorego	4 000 zł	Realizacja programu (konkurs na wspomnienia i wystawa) pt. „PRL po cieszyńsku”
Ministerstwo Kultury	5 000 zł	Zakup materiałów i wyposażenia dla pracowni konserwatorskiej
Urząd Marszałkowski w Katowicach	2 000 zł	Skład i łamanie „Bibliografii publicystyki historycznej na łamach prasy Śląska Cieszyńskiego za lata 1997 – 1999” (środki na opracowanie bibliografii Książnica pozyskała za pośrednictwem ZG MZC od kilku samorządów powiatu cieszyńskiego)
PSS „Społem” w Cieszynie	1 500 zł	Druk i oprawa publikacji materiałów z konferencji „Książka – biblioteka – szkoła w kulturze Śląska Cieszyńskiego”
Hurtownia Beskid Plus w Cieszynie	1 000 zł	
„Elkomex” w Bielsku - Białej	500 zł	
„ATA – Commerce” w Cieszynie	500 zł	
Browar „Bracki” w Cieszynie	3 000 zł	Druk i oprawa katalogu wystawy pt.: „Duchowe źródła kultury cieszyńskiej”
WNWM „Ustronianka”	1 000 zł	
Jur – Gast” w Cieszynie	500 zł	

„Prefabrykat” z Tychów	2 000 zł	Sfinansowanie kosztów publikacji poświęconej nowej siedzibie Książnicy Cieszyńskiej (w 2001 r. przygotowano opracowanie historii mennicy oraz materiał ilustracyjny, zadanie zostanie sfinalizowane w 2002 r.)
„Camar” z Bielska - Białej	1 750 zł	
„Pilawa” z Kołobrzegu	1 750 zł	
„Polmex” z Cieszyna	2 000 zł	
„Antidotum” w Cieszynie	3047, 95 zł	
CBC „Phare”	4 000 euro	Realizacja projektu pt.: „Bibliografia, wystawa i targi książki cieszyńskiej” (czas realizacji: czerwiec 2001 – czerwiec 2002)
Ł A C Z N I E	254 447,24 zł + 4 000 euro	

DOCHODY WŁASNE W 2001 r.

Źródło	Wysokość
Sprzedaż własnych publikacji	2 518, 50 zł
Sprzedaż biletów na wystawy	206, 50 zł
Usługi reprograficzne	3 502, 50 zł
Usługi dezynfekcyjne	600, 00 zł
Wynajem pomieszczeń AP w Katowicach	6 856, 68 zł
Pozostałe usługi	179, 70 zł
Odsetki bankowe	6 073, 49 zł

Tab. I. ZESTAWIENIE WPLYWÓW BIBLIOTECZNYCH KSIĄŻNICY CIESZYŃSKIEJ ZA 2001 r.

Zespół	L. jedn.	Wartość	ZAKUP		WYMIANA		DARY		STARY ZASÓB		INNE		Numery inwentarzowe
			L. jedn.	Wartość	L. jedn.	Wartość	L. jedn.	Wartość	L. jedn.	Wartość	L. jedn.	Wartość	
Książki nowe	1 382	16 755, 31	755	8 306, 31	70	1 920, 00	542	6 289, 00	-	-	15	240, 00	KN 15576 – 16957
Książki dawne	439	2 863, 40	380	1 745, 40	9	150, 00	50	968, 00	-	-	-	-	KD 1662 – 2100
Czasopisma	512	5 738, 40	187	1 289, 90	84	1 273, 00	238	3 145, 50	-	-	3	30	CZ 1572 – 2083
Stare druki	1 908	186 095, 00	1	5, 00	-	-	1	170, 00	1 906	185 920, 00	-	--	SD 40 – 1947
Rękopisy	191	1 691, 00	159	1 124, 00	-	-	32	567, 00	-	-	-	-	RS AKC 176 – 366
DŹS-y	15	36, 00	15	36, 00	-	-	-	-	-	-	-	-	DŹS 134 – 148
Ikonografia	45	310, 00	12	129, 00	5	104, 00	28	77, 00	-	-	-	-	IG 404 – 448
Kartografia	39	180, 00	114	30, 50	-	-	25	150, 00	-	-	-	-	KG 155 – 193
Mikrofilmy	191	25 713, 13	-	-	-	-	191	25 713, 13	-	-	-	-	MF 687 – 877
OGÓLEM	4722	239 382, 74	1 532	12 666, 11	168	3 447, 00	1 107	37 079, 63	1 906	185 920, 00	18	270, 00	
Druki zb.	127	1 686, 50	-	-	18	218, 50	109	1 468, 00	-	-	-	-	DZ 207 - 333

Tab. II. ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE MATERIAŁÓW BIBLIOTECZNYCH ORAZ REKORDÓW BIBLIOGRAFICZNYCH I FAKTOGRAFICZNYCH
OPRACOWANYCH W 2001 r.

	Książki	Czasop.	St. druki	Rkpsy	DŹS	Ikonogr.	Kartogr.	Dr. zb.	Mikrof.	Dezyder.	Bibliogr.	Sl. reg.
Liczba opisów	6 654	213 (tytułów)	582	87	40	38	51	40	43	300	42	1308

FREKWENCJA W CZYTELNIACH

CZYTELNIA	Liczba zarejstr. czytelników	Liczba odwiedzin	Liczba informacji i kwerend	KATEGORIA UDOSTĘPNIONYCH DOKUMENTÓW BIBLIOTECZNYCH								
				Druki zwarte (woluminy)	Czasopisma (roczniki)	Mikrofilmy (zwoje)	Stare druki (woluminy)	Rękopisy (jednostki inwent.)	Kartografia (jednostki inwent.)	DŹS-y (jednostki inwent.)	Materiały sprow. za pośr. wyp. międzybibl.	Materiały udostępn. za pośr. wyp. międzybibl.
OGÓLNA	366	1232	434 inf. 12 kwer.	3006	1785	309	54	30	1	-	21 jedn.	49 jedn.
ZBIORÓW SPECJALNYCH		76	16 inf., 11 kwer.	37	1	16	25	94	3	3		
ŁĄCZNIE		1308	450 inf. 23 kwer.	3013	1786	325	79	124	4	3		

FREKWENCJA NA WYSTAWACH

WYSTAWA	TERMIN	LICZBA GRUP	LICZBA ZWIEDZAJĄCYCH*
Prasowy boom. Czasopiśmiennictwo Śląska Cieszyńskiego po 1989 r.	- styczeń	1	40
„Chociażbyś przeszedł cały świat, nie znajdziesz piękniejszego...”. Śląsk Cieszyński we współczesnej ikonografii	styczeń – marzec	4	84
„Duchowe źródła kultury cieszyńskiej”	marzec – sierpień	18	506
»Znów minie wiek...« Polska literatura na Śląsku Cieszyńskim w latach 1920 – 2000	wrzesień – grudzień	8	160
Cena naszej wolności. Polska w latach 1980 – 1989	grudzień -	-	4

*Obejmuje zarówno członków zorganizowanych grup, jak i indywidualnych zwiedzających

FREKWENCJA NA LEKCJACH BIBLIOTECZNYCH I POKAZACH

ORGANIZATOR	LICZBA LEKCJI	LICZBA UCZESTNIKÓW
Dział Zbiorów Specjalnych	67	1332
Dział Gromadzenia, Opracowania i Udostępniania Zbiorów	35	701
Dział Ochrony i Konserwacji Zbiorów	19	200